

ROCQUINHO is een Portugesese verkleinvorm van ROCHUS

door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

Niet duidelijk. Er worden meerdere verklaringen gegeven:

- 1] afgeleid van een Germaans woord dat 'brullen' of 'schreeuwen' betekent, in de zin van 'de strijdkreet aanheffen', 'oproepen tot de strijd';
- 2] afgeleid van een ander Germaans woord 'hrok' waarin ons woord 'rok' nog te herkennen is; zou dus betekenen 'met een rok', 'gerokt' (zou dan slaan op het pelgrimskostuum van de heilige Rochus: zie zijn verhaal hieronder).
- 3] afgeleid van een Germaans woord dat 'omzichtig (in de strijd)' of eenvoudig 'sterk' betekent;
- 4] hangt samen met het Germaanse woord 'raaf';

*

Rochus van Montpellier, Frankrijk; pelgrim & pestlijder; † **1380** (of 1327?); **feest 16 augustus**.

Historische gegevens zijn er nauwelijks over Rochus. Zijn verhaal berust grotendeels op mondelinge overlevering en legende.

Vermoedelijk werd hij rond 1350 geboren in de Franse stad Montpellier. Zijn ouders waren goeude burgers. Vanaf zijn geboorte had hij op zijn linkerzij een wijnvlek in de vorm van een kruis: men beschouwde dat als een teken van God.

Na de dood van zijn ouders besloot hij het leven van een pelgrim te leiden. Hij gaf zijn geld weg aan de armen en vertrouwde het beheer van zijn goederen toe aan een oom. Zo ging hij op weg. Kwam hij ergens waar de pest woedde of een andere ziekte, dan bleef hij daar om de zieken te verplegen. Sommigen wist hij te genezen door middel van een kruisteken.

Uiteindelijk kwam hij in Rome aan, waar hij drie jaar doorbracht. Op de terugweg naar huis, werd hij in de stad Piacenza weer opgehouden door het feit dat er pestlijders te verzorgen waren. Daar werd hij tenslotte zelf getroffen door die ziekte en trok zich terug in een naburig bos, bang als hij was dat hij misschien anderen zou besmetten. Hij werd er ontdekt door een naburige landjonker, doordat diens hond er telkens met een homp brood vandoor ging. Bij nader onderzoek bleek, dat het dier Rochus op deze manier van voedsel voorzag. De legende suggereert dat de landjonker niet geliefd was in zijn omgeving. Maar door de verdienste van Rochus werden zij eraan herinnerd dat je je naaste moet beminnen als jezelf. Zo werd de jonker weer opgenomen in het leven van de mensen.

Uiteindelijk genas Rochus van de pest en ging hij terug naar huis. Daar heerste op dat moment een burgeroorlog.

Prompt werd hij voor een spion aangezien. Niemand herkende hem, ook zijn eigen familie niet. Ook niet de rechter aan wie hij verantwoording moest afleggen. En die rechter was nog wel de oom die zijn goederen beheerde.

Rochus deed er het zwijgen toe naar het voorbeeld van Jezus voor Pilatus... De stemming zal dus wel zo vijandig geweest zijn, dat hij er bij voorbaat al zeker van kon zijn, dat toch niemand hem geloven zou. Men wierp hem in de gevangenis. Daar leefde hij nog een jaar of vijf (acht zelfs volgens de legende). Toen stierf hij. Volgens de ene versie werd hij na zijn dood herkend omdat hij identiteitsdocumenten bij zich droeg. Een romantischer lezing weet te vertellen dat zijn grootmoeder hem herkende aan de opvallende wijnvlek in de vorm van een kruis op zijn linkerzij... Zijn (vermeende) relieken werden in 1485 plechtig overgebracht van Montpellier naar Venetië. Vanaf dat moment nam zijn verering in Europa een grote vlucht. Het zijn vooral de franciscanen geweest die zich daarvoor hebben ingespannen. Er zijn uit die tijd minstens vier gedrukte uitgaven bekend van zijn legendarisch leven. In de stad Keulen bevinden zich uit de tijd van de (late) Middeleeuwen nog minstens vier schilderijen waarop de H. Rochus is afgebeeld; in Neurenberg minstens één. Eén van de bekende Rochusbedevaartsplaatsen bevindt zich op de Rochusberg bij Bingen, Duitsland. Ook bevinden zich reliquieën van hem te Antwerpen (vanwege de handelsbetrekkingen met Venetië in de late Middeleeuwen), Arles en Lissabon. Hij is onder andere ook patroon van de steden Montpellier, Parma en Venetië.

Rochus is één van de pestheiligen. Hij wordt aangeropen tegen pest-, cholera- en andere epidemieën, alsmede tegen pijn in de voeten, knieën en benen; ook nog tegen hondsdoelheid, veepest en allerhande ongelukken.

Hij is patroon van de gevangenen, zieken, ziekenhuizen, gasthuizen, hospitalen, artsen, chirurgen, apothekers en doodgravers; ook van de kunsthandelaars; boeren, hoveniers, hopbrouwers en wijnbouwers; bezembinders, stratenmakers, schrijnwerkers en vuurwerkmakers; daarnaast nog van zeevaarders en wagenmakers.

Hij wordt afgebeeld als een pelgrim (staf in de hand, - korte- pelgrimsmantel, knapzak, hoed; in verreweg de meeste gevallen is hij herkenbaar, omdat hij - soms door zijn kleed iets op te trekken - naar een pestbuil op zijn bovenbeen wijst. Haast altijd heeft hij een hond bij zich, welke meestal brood in de bek draagt. Soms ook met een engel.